

قباله‌های ازدواج در کتابخانه و موزه ملی ملک

(۱۱۹۸ تا ۱۳۷۳ هـ.ق.)

تحقیق و تصحیح:

مهتا باصفا - مرضیه مرتضوی قصاب‌سرائی

انگادرت کتبخانه و موزه ملی ملک

سرسامه	:	باصفا، مهتا، ۱۳۴۴-
عنوان و نام پدیدآور	:	قباله‌های ازدواج در کتابخانه و موزه ملی ملک (۱۱۹۸ تا ۱۳۷۳ ه.ق.) / تحقیق و تصحیح مهتا باصفا، مرضیه مرتضوی قصاب‌سرانی.
مشخصات نشر	:	تهران: کتابخانه و موزه ملی ملک، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	:	۲۸۲ ص.: مصوره، جدول
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۹۴۶۴۲-۱-۲
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبیا
یادداشت	:	واژه‌نامه - کتابنامه - نمایه
موضوع	:	زناشویی -- ایران -- قباله‌ها -- تاریخ -- قرن ۱۳ق. -- ۱۴ -- اسناد و مدارک
موضوع	:	Prenuptial agreements -- Iran -- History -- 19th- 20th centuries -- Sources
موضوع	:	Malek Public Library and Museum -- Catalogs
شماره افزوده	:	کتابخانه و موزه ملی ملک -- فهرست‌ها
شماره افزوده	:	مرتضوی قصاب‌سرانی، مرضیه، ۱۳۴۸ -
رده بندی کنگره	:	کتابخانه و موزه ملی ملک
رده بندی دیویی	:	DSR 1310
شماره کتابشناسی ملی	:	۹۵۵/۰۷۴۰۵۲۷
	:	۸۸۴۰۷۰۹

قباله‌های ازدواج در کتابخانه و موزه ملی ملک (۱۱۹۸ تا ۱۳۷۳ ه.ق.)

تحقیق و تصحیح: مهتا باصفا - مرضیه مرتضوی قصاب‌سرانی

ویراستار: محمدعلی باقرزاده

صفحه‌آرا: محمد نعیم‌آبادی

ناشر: موسسه کتابخانه و موزه ملی ملک

چاپ: اول، ۱۴۰۱

شمارگان: ۵۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۴۶۴۲-۱-۲

نشانی: تهران، میدان امام خمینی (ره)، سردر باغ ملی، خیابان ملل متحد

کتابخانه و موزه ملی ملک

تلفن: ۰۲۱-۶۶۷۲۶۶۵۳

پست الکترونیک: info@malekmuseum.org

فهرست

۱۱	پیش‌گفتار.....
۱۳	پیشینه پژوهش.....
۱۸	درآمد.....
۱۹	۱. ساختار شکلی.....
۱۹	الف) از جهت صفحات.....
۱۹	- عقدنامه‌های تک برگ.....
۱۹	- عقدنامه‌های دفترچه‌ای.....
۲۰	ب) آرایه‌های هنری عقدنامه‌ها.....
۲۳	ج) نوع خط.....
۲۴	۲. ساختار محتوایی.....
۲۴	الف) تسمیه.....
۲۵	ب) تحمیدیه.....
۲۷	ج) بیان هدف و اهمیت ازدواج.....
۲۸	د) زمان مناسب ازدواج.....
۳۰	هـ) نام و القاب زوجین.....
۳۱	و) تعریف دو عبارت مهر السنّه و مهر المسمّی.....
۳۳	ز) نحوه اداى مهریه.....
۳۳	ح) شروط ضمن عقد.....
۳۴	ط) وکیل زوجین.....
۳۴	ی) عبارات دعایی.....
۳۵	ک) تاریخ وقوع عقد.....
۳۶	ل) شهود.....
۳۶	م) سجّلات.....
۳۸	ن) مُهرها.....
۴۰	س) ظهیرات.....
۴۱	ع) ثبت دفتری.....
۴۲	ف) تنوع و تفکیک اقلام مهریه.....
۴۴	۳. طلاق‌نامه‌ها.....
۴۷	شیوه بازنوشت اسناد.....

۳۱. عقدنامه آقامیرزا عبدالله تاجر خلیلی، فرزند حاجی میرزا محمدتقی تاجر خلیلی و فاطمه سلطان فرزند حاجی میرزا محمد تاجر نمازی در ۷ رجب ۱۳۳۹ ۱۵۹
۳۲. عقدنامه آقامیرزا علی اکبر، فرزند میراحمد تاجر دوانی و بی بی فرزند آقا کریمایی شکرالله دوانی در ۱۲ رجب المرجب ۱۳۳۹ ۱۶۴
۳۳. عقدنامه آقامیرزا محمد فرزند حاجی میرزا محمدحسین و آسیه خانم فرزند حاجی محمد مهدی تاجر علاقه‌بند ساروی، در ۲۴ ربیع‌الثانی ۱۳۴۱ ۱۶۶
۳۴. عقدنامه شاهزاده عبدالعزیز میرزا، فرزند عبدالجواد میرزا بشیرالدوله و قدرت‌الملوک خانم فرزند شاهزاده ضیاءالدین میرزا در ۱۷ ذی‌حجه ۱۳۴۱ ۱۶۸
۳۵. عقدنامه آقامیرزا عبدالمجید، فرزند آقاملا علی اکبر و فاطمه سلطان خانم فرزند علی بن صادق رضا در ۱۰ جمادی‌الأولی ۱۳۴۴ ۱۷۰
۳۶. عقدنامه آقا سلیمان فرزند کربلانی سلمان و صفیه خانم فرزند کربلانی اسمعیل در ۲۶ ذی‌قعدة ۱۳۴۴ ۱۷۵
۳۷. عقدنامه نصره‌الله خان، فرزند امیرامنع و زهراسلطان خانم فرزند عزیزالله خان فولادوند، در ۲۵ ذی‌القعدة ۱۳۴۶ ۱۷۸
۳۸. عقدنامه آقامیرزا محمد رضا دست‌غیب بهشتی و خانم صغرا فرزند آقا میرزا آقا در ۷ ذی‌حجه الحرام ۱۳۴۶، یادداشت نسربین دست‌غیب بهشتی و شجره خاندان ۱۸۰
۳۹. عقدنامه آقامیرزا فرج‌الله، فرزند میرزا حاجی آقای سمنانی اصل و صدیقه خانم فرزند میرزا محمود در ۱۰ رمضان ۱۳۴۸ ۱۸۳
۴۰. عقدنامه نصرت‌الله خان ایروانی، فرزند میرزا عبدالله خان اقتدار نظام طهرانی و سیده زبیده خانم، فرزند آقاسید حسین خان معینی در ۲۹ ذی‌حجه ۱۳۴۸ ۱۸۶
۴۱. سواد مطابق اصل عقدنامه غلامرضا، فرزند مشهدی محمدخان و صفیه خانم فرزند مشهدی حسین در ۲۸ ربیع‌الاول ۱۳۵۰ مطابق با ۲۱ مرداد ۱۳۱۰ ۱۸۸
۴۲. عقدنامه صفرعلی اسمعیل نژاد شالکوهی مقدم (فرزند رمضانعلی و شهربانو) و خانم ملوک حاجی دخت شالکوهی کُردمحلّه (فرزند اسمعیل و فاطمه سلطان) در ۱۲ اسفند ۱۳۱۶ ۱۹۰
۴۳. عقدنامه محمدجعفر کریم نژاد اصفهانی (فرزند جواد و نوربجان بیگم) و طلعت خلیلی دهگودی (فرزند حاج محمدابراهیم و ربابه سلطان) در ۲۷ دی ۱۳۱۹ ۱۹۳
۴۴. طلاق‌نامه سید محمدحسین مدرّس‌زاده اصفهانی (فرزند آقا میر محمدتقی و فاطمه سلطان) و شاهزاده خانم مدرّس‌زاده اصفهانی (فرزند آقا شیخ اسماعیل و زمزم بیگم) به تاریخ ۸ بهمن ۱۳۳۲ ۱۹۷

۴۵. اعلامیه ازدواج حبیب‌الله یوسفی شیدانی (فرزند علی و فاطمه) و محترم شیانی شیدانی (فرزند مختار و کوکب)، دوره بهلولی دوم.....	۲۰۰
۴۶. سواد استفتاء در باب جاری نشدن صیغه عقد میان دختر مرحوم آقا میرغفار و حسن فرزند حاجی محمدشریف دوانی و به هم خوردن مراسم.....	۲۰۱
۴۷. صورت مهریه خاور صفری، فرزند حاج نصرالله و خیرالله برآنی فرزند کربلانی حسینعلی شیدانی،.....	۱۳۴۱
۴۸. استخاره‌نامه.....	۲۰۶
فهرست تخصصی واژه‌ها و اصطلاحات.....	۲۰۷
فهرست مقادیر و اوزان.....	۲۰۷
فهرست منسوجات.....	۲۱۰
فهرست انواع پوشاک.....	۲۱۰
واژه‌نامه.....	۲۱۳
منابع و مآخذ.....	۲۲۷
نمایه‌ها.....	۲۳۱
نمایه نام کسان.....	۲۳۱
نمایه نام جای‌ها.....	۲۴۲
نمایه آیات.....	۲۴۴
نمایه احادیث.....	۲۴۶
نمایه تسمیه‌ها.....	۲۴۶
نمایه تحمیدیه‌ها.....	۲۴۷
نمایه دعاها.....	۲۴۹
نمایه سجع عمومی مُهرها.....	۲۵۰
نمایه واژه‌ها و اصطلاحات.....	۲۵۱
نمونه تصاویر عقدنامه‌ها.....	۲۵۵
نمونه نقش مُهرها.....	۲۷۸
نمونه مهر زوجین در عقدنامه‌ها.....	۲۷۸
نمونه نقش مُهر شهرد عقدنامه‌ها.....	۲۷۹
نمونه اثر انگشت و تمبیه‌های عقدنامه‌های دوره بهلولی.....	۲۸۱

پیش‌گفتار

هُوَ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ

کتابخانه و موزه ملی ملک، از مهم‌ترین و بزرگ‌ترین مجموعه‌های وقفی - خصوصی است که به همت والای زنده‌یاد حاج حسین آقا ملک، در سال ۱۳۱۶ هـ ش وقف آستان مبارک حضرت رضا (ع) شده است. این مجموعه گرانسنگ فرهنگی، به لحاظ دارا بودن هزاران اثر موزه‌ای، نسخه‌های خطی، کتاب‌های چاپی، مطبوعات و اسناد تاریخی، محل رجوع بسیاری از پژوهشگران و علاقه‌مندان عرصه فرهنگ و هنر است.

در میان بخش‌های مختلف این مؤسسه، آرشیو اسناد تاریخی، با داشتن هزاران برگ سند شامل اسناد دیوانی و غیر دیوانی چون اسناد شرعی، حقوقی، مالی، اداری، مکاتبات، تلگراف‌ها، قبوض و... از دوره صفوی تا قاجاریه از جایگاهی ویژه برخوردار است. در میان اسناد شرعی - حقوقی این مجموعه، قباله‌های ازدواج اهمیتی ممتاز دارند و گستره جغرافیایی آن، شهرها و توابع استان‌های اصفهان، تهران، فارس، خراسان، کرمان، مرکزی، لرستان، گیلان و سمنان است که به شیوه وقف، اهداء یا خرید تهیه شده و همانند سایر منابع و آثار این مجموعه بسیار نفیس و ارزشمند، اطلاعات ارزنده‌ای از جوامع شهری و روستایی، طبقات گوناگون اجتماعی و اقشار مختلف مردم اعم از علماء و روحانیون، درباریان و دیوانیان، شاهزادگان، بازرگانان، بازاریان و کسبه، کشاورزان و سایر اصناف جوامع آن روزگار به دست می‌دهد.

نیز بسیاری از این اسناد، بسته به طبقه اجتماعی زوجین، حاوی سبک نوشتاری، متون ادبی و آرایه‌های هنری بسیار نفیسی می‌باشند و دست‌مایه‌های بی‌بدیل تاریخی، فرهنگی، هنری، اجتماعی، ادبی و اقتصادی در اختیار پژوهشگران قرار می‌دهد؛ از این‌رو همواره به عنوان اولویت‌های پژوهشی، مورد توجه سندپژوهان در مجالات گوناگون بوده است.

اثر پیش رو به اهتمام سرکار خانم مهتابصفا و خانم دکتر مرضیه مرتضوی تهیه شده که شایسته است در همین‌جا، از این دو همکار گرامی صمیمانه قدردانی شود.

امید است معرفی و نشر این اثر ارزشمند و معارف‌گستر، گامی در تحقق نیت زنده‌یاد حاج حسین آقا ملک تلقی گردد و مورد رضایت حضرت عالم آل محمد (صلوات الله علیهم اجمعین) قرار گیرد.

محمد رضا رضوان طلب

رئیس کتابخانه و موزه ملی ملک